

JURÍK TÜNDE – TÓTH ATTILA – VARGA KATALIN

TUDATOS VÁSÁRLÁSRA VALÓ NEVELÉS¹

Írásunkban a környezettudatosságra való neveléssel, a pazarló életmód megelőzésével foglalkozunk. Ez a téma azért fontos, mert a 21. században minden irányból olyan impulzusok érik az embert, hogy vásároljon, folyamatosan bővítse mindennemű eszközkészletét. A vásárlók azonban nem gondolnak bele, hogy a felesleges vásárlással közvetve bár, de ők is hozzájárulnak a környezetszennyezéshez, hiszen a kiválasztott termék előállításához rengeteg víz és energia szükséges, nem beszélve a gyártás és szállítás folyamán keletkező üvegházhatású gázokról. A felesleges vásárlás így a folyók, táptalaj és levegő szennyezéséért is felelőssé tesz minket.

Hogyan lehet a gyerekeket tudatos vásárlásra nevelni? Néhány egyszerű feladatra hívjuk fel a figyelmüket. A felhalmozás megelőzésének egyik hasznos eszköze a bevásárlólista készítése, amihez szigorúan tartani kell magunkat. Óvakodjunk az olyan jól hangzó ajánlatoktól, mint például „egyet fizet, kettőt kap!”, mert ha csak a jó ár érdekében történik a vásárlás, könnyen lehet, hogy a termék kárba vész vagy eldobásra kerül sor. Nem szabad hinni a csomagolások, reklámok csábító erejének, nem biztos, hogy jó minőségű termékeket takarnak. Műanyag zacskó helyett textilből, vászomból készült bevásárlótáskával, eco-friendly papírtáskával vagy vesszőkosárral vásároljunk – ez egyrészt környezetbarát és költségkímélő, másrészt többször használható, ugyanis ritkábban szakad el, mint a nejlonszatyor. Hívjuk fel a figyelmet a tudatosabb tisztálkodási szerekre: a hagyományos mosószerekben és a tisztálkodási kozmetikumokban számos irritáló illatanyag, kémiai anyag található, amik bőrirritációt váltanak ki, ezért érdemes olyanokat beszerezni, amik természetes alapanyagokból, illóolajokból, gyógynövényekből készültek, amiknek valóban gyógyító hatásuk van. A drogériákban a hazai, természetes kozmetikumokat keressük. A szappanokat sokan idejémtúlnak tartják, pedig egy tökéletes szappan nem szárítja a bőrt, hanem táplálja azt. Mérlegelnünk kell azt is, hogy az ún. fejlődő országokban előállított termékek mennyire teszik tönkre az ottani környezetet. Csak néhány adat: a gyapottermelésre használt vízmennyiség elegendő lenne India lakossága 85%-ának folyadékigényére. A nejlon előállításakor dinitrogénoxid keletkezik, ami 300-szor veszélyesebb, mint a széndioxid. A poliészter, a nejlon a mosógépeken keresztül kioldódhat, a vízrendszerekben pedig a mikroplaszt hulladék felhalmozódását okozza.

Írásunkban egy negyedikeseknek szóló módszertani ötlettáron keresztül hívjuk fel a figyelmet a tudatos vásárlás fontosságára. Az ötlettár a környezettudatosságra, helyes vásárlásra és fenntartható fogyasztásra fókuszál. Arra tanítja a tanulókat, hogy nézzenek jobban a dolgok mögé és tudjanak megfelelő döntéseket hozni az egészségük és környezetük érdekében.

A feladatok céljai: Ismeretet szerezni a tudatos vásárlással kapcsolatban. Kialakítani a felelősségvállalást az iránt, hogy a fenntartható fogyasztás érdekében csak a szükséges termékeket vásároljuk meg. Tudatosítani a megfelelő táská használatát a környezet védelme szempontjából. Tisztában lenni azzal, hogy az egyes édességekben mennyi káros anyag és cukor található.

Felhasznált módszerek: magyarázat, beszélgetés, heurisztikus módszer, meggyőzés, bemutatás, megfigyelés, dramatizálás, gyakorlás, ellenőrzés, értékelés, biztatás, dicséret.

Segédeszközök: interaktív tábla, papír, újságpapír, ragasztó, olló, nyomtatott bevásárló kocsi, papír-, műanyag-, vászontáska, műanyag pohár, cukor, kanál, mérleg, édességek, műanyag tányér, színes cukorka, bevásárlólista, méz, papír zsebkendő, alma, körte, szőlő

1. Bevásárlólista készítése

Vásárlás előtt mindig össze kell írni, listát kell készíteni arról, mire van szükségünk. Minden tanuló elárulja, melyik a kedvenc étele, majd összegyűjti az ehhez szükséges hozzávalókat egy listán.

Bevásárlólista írása (Varga Katalin felvétele)

¹ Készült a KEGA 011UKF-4/2022 „Inovatívne vzdelávacie materiály s dôrazom na výchovu zdraviu a environmentálnu výchovu žiakov 3. a 4. ročníka ZŠ” projekt keretén belül.

2. Mit teszel a bevásárlókocsiidba?

Minden tanulónak osztunk egy előre kinyomtatott bevásárlókocsi-mintát és egy ételeket reklámozó szórólapot. A tanulók feladata, hogy a szórólapból válasszák ki és kinyírva ragasszák a kocsihoz az ételeket, amik egy egészséges reggelihez kellenek. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy víznek mindenképp szerepelnie kell a kocsihoz.

Egy egészséges reggeli hozzávalói (Varga Katáin felvétele)

3. Milyen táskát használasz a bevásárláshoz?

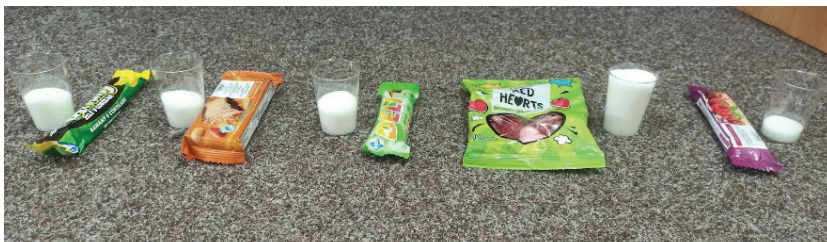
Egy nyitott beszélgetés keretén belül megbeszéljük, ki milyen táskát szokott használni a bevásárláshoz. Ezután szabad ötleteléssel összegyűjtjük, melyik táska a leginkább környezetkímélő. A tanár be is mutatja a papírtáskát, vászontáskát, vesszőkosarat, valamint az ún. eco-friendly típusú táskát. Ezt követően mindenki kap egy papírtáskát, és kidíszíti azt.

Papírtáska-díszítés (Varga Katáin felvétele)

4. Az édességek cukortartalma

Megmutatjuk a gyerekeknek, a csomagoláson hol olvasható az adott édesség cukortartalma, majd egy pohárban kimérhetjük, ténylegesen mennyi cukrot jelent ez. Hívjuk fel a figyelmet, hogy azonos gramm-mennyiségű édességek esetében különböző mennyiségű cukrot fogyasztunk el. Ezek helyett választhatnánk gyümölcsöt, zöldséget vagy akár müzlit.

Édességek cukortartalma (Varga Katáin felvétele)

5. Honnan származik?

Játsszunk el egy bevásárlást! A tanár különböző gyümölcsöket (pl. almát, körtét, szőlőt) helyez el az asztalon, mindegyik csomag alá feltüntetve azok származási helyét. A tanulók feladata, hogy a legegészségesebb és legkevésbé tartósított gyümölcsöket válasszák ki. A feladat végén megbeszéljük, hogy mindig a hazai termékeket érdemes választani, mert a messziről érkezett gyümölcsök tartósítószerekkel vannak feldúsítva, nem egészségesek, nem olyan ízűek, színűek, mint valójában kéne lenniük.

Sajnos a vásárlási szokásaink eredményeként a tényleges hulladék mennyisége megnőtt, ezért mindenképpen hatni kell a felnövekvő nemzedék öko-lelkiismeretére, hogy már felnőtt koruk elérése előtt tudatosítsák a saját felelősségüket a témában.